

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru mănăstire pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

„Cultură maghiară“.

II.

Ne pare bine, că tocmai „Budapesti Hirlop”, ziarul budapestan despre care se știe, că stă foarte aproape de domnul conte Apponyi, ministrul nostru de culte și instrucțiune publică, vine și-și exprimă părerile pe cari le-am avut și noi totdeauna cu privire la misiunea școlii elementare populare, în care trebuie să se câștige cunoștințele trebuincioase vieții, iar nu să se învețe limbi, de cari omul dela sat nu are nici o trebuință.

Cetitorii nostri își vor aduce adecă aminte, că cu acest argument am combătut, atât proiectul de lege al lui Berzeviczy, prezentat dietei ungare înainte cu trei ani, cât și proiectul de lege al contelui Apponyi, devenit acum lege sancționată, și cu acest argument (între celelalte) au luptat și Arhierii nostri, în casa magnaților și în memorandele prezentate guvernelor, în contra forțării limbei maghiare în școlile populare, arătând, cum aceasta se va putea face numai în detrimentul instrucției generale, și cum forțarea învățării limbei ungurești nu va duce la nici un rezultat multămitor, pentru că chiar dacă ar învăța elevii în școală ungurește, după ce ies din școală uită ce au învățat, pentru că n-au cu cine să vorbească ungurește în satul lor.

Corect și-a precizat apoi tot aceste păreri și dl Dr. Emil Babeș în broșura sa intitulată „Proiectul de lege despre școlile populare și naționalitățile”, tipărită în ungurește și reproducă în traducere în ziarul nostru, numerele 32—35 din anul curent, și ne aducem bine aminte, cum tocmai ziarul „Budapesti Hirlop” a criticat mai cu asprime părerile dlui Babeș, susținând, că ele sunt greșite și sunt basate pe o teorie falsă, fiindcă lege mai salutară și mai ducătoare la scop nu s'a adus

până acum, ca aceasta, a contelui Apponyi. Dar iată, că legea „salutară” nici n'a fost pusă în aplicare, și ziarul „Budapesti Hirlop” vine și își schimbă părerea. Ne dă dreptate nouă, Arhierilor nostri, și domnului Babeș, care scria în broșura sa următoarele:

„...Ce se atinge special de învățarea mai cu succes a limbei maghiare, punctul acesta de vedere se împărțese de o nemotivată suprataxare a instrucției elementare. Forțarea limbei maghiare în școlile populare nu are nici o valoare practică, pentru că e știut de toată lumea, că copilul dela sat cum a scuturat praful școlii se întoarce la vatra familiară, și aci se desbracă de cunoștințele și de altcum mance, câștigate cu mult amar din limba maghiară, în detrimentul cunoștințelor practice. O pătește cu limba maghiară tocmai așa, ca scriitorul acestor șire cu limba greacă, care i-a amărât mult anii tinereții, iar acum, dacă vede o inscripție grecească abia o poate ceti. Nu școală, ci viața e cel mai mare măiestru de limbă. În istoria universală nu găsim nici un singur exemplu măcar, că vre un popor a primit formațiune nouă de limbă prin școală.

Om cu minte întreagă nu există în sinul naționalităților, care nu ar ști, ori care ar trage la îndoială, că cunoașterea limbei maghiare în mod cât mai perfect o cer interesele sale proprii de viață. Și-au și însușit-o cei mai întocați apărători ai aspirațiilor naționaliste, după ce numai cu ajutorul ei pot să dea exprimare năzuințelor lor în salele legislației, iar dacă n'o știe manua careva dintre ei destul de bine, paguba e numai a sa, respective a cauzei pe care o reprezintă.

Necețitatea și oportunitatea învățării limbei maghiare însă se arată numai acolo, — după cum s'a contemplat și în articolul de lege XX din anul 1868, — unde se începe studiul mai înalt, în școlile medii,

unde din copilul dela sat se pregătește un candidat de preoție, învățătorie, de medic, avocat, etc., cariere pe cari nime nu se poate feri fără limba maghiară. Dar ca cineva să prindă de coarnele plugului și să bage vitele în grajd, nu are nici o trebuință de cunoștințe de limbă. Țăranul prin școală niciodată nu poate fi maghiarizat! Știm doară, că Elsația germană nu prin măsuri constringente a devenit franceză, ci prin simpatia generoasei națiuni franceze și prin contactul isvorât din această simpatie, de unde s'a născut între diferitele două seminții o astfel de legătură puternică, pe care marea națiune germană, de o omogenitate cu cei din Elsația, n'au putut-o nimici nici prin școli, nici prin alte măsuri de forță...”

Să compare domnii dela „Budapesti Hirlop” șirele acestea cu cele cuprinse în articolul lor despre care am făcut pomenire în numărul trecut și vor vedea, că sunt aceleași păreri, în cari acum ne unim perfect de bine.

Durere, că abia acum, după ce am fost fericiți cu o lege, care nu va da la nici un caz rezultatele așteptate pe terenul maghiarizării, și prin urmare, nu poate forma motiv de temere pentru noi, dar care ne va face totuși multe mizerii, greutăți și șicane, lăsată fiind executarea ei pe multe locuri în grija oamenilor, cari vânează numai după merite „patriotice” pentru a se înălța și a înainta. Era deci cu mult mai bine și mai cuminte, dacă și Maghiarii își spuneau aceste păreri sănătoase atunci când era cu cale să se spună, înainte de aducerea legii jignitoare pentru toate popoarele nemaghiare din patria aceasta comună, contribuindu-se astfel și din parte maghiară la împedecarea votării ei.

Ce se atinge de școlile medii, recunoaștem, că în ele se poate învăța cu bun succes limba maghiară, și de fapt se și învață, în toate

gimnaziile, chiar și în ale noastre românești, căci ceice le termină vorbesc perfect de bine ungurește. Dar susținem, că prin aceasta nu și-a pierdut nime naționalitatea la care a aparținut mai înainte, ci a rămas aceea ce a fost. Școlile medii înmulțesc deci numărul celor care știu bine ungurește, dar nu înmulțesc numărul Ungurilor. Și nu-l înmulțesc, nici cele confesionale, nici cele de stat, în cari domnește destul spirit unguresc. Pentru că spiritul nu se toarnă în școală în elev, ci fiecare elev îl aduce cu sine de acasă. Nu se va face deci nici un spor nici cu statificarea școlilor medii, pentru că rezultatul va fi și atunci cel de astăzi: Vor avea naționalitățile inteligență, mai mică ori mai număr-oasă, care vorbește bine ungurește, dar inteligența aceasta va lupta cu cea mai mare energie, ca să împedecă maghiarizarea poporului de rând, după ce acesta n'are trebuință de limbă, ci de alte cunoștințe, cari pot să i-se dea cu succes numai în limba sa maternă.

Sunt de folos expozițiile de copii?

De Dr. Ilie Iancu, medic.

E aproape un an de când s'a ținut prima expoziție de copii în Apoldul-român. Suntem în ajunul ținerii expoziției a doua în comuna Ilimbar. Știind că aranjarea expozițiilor de copii a fost primită din unele părți cam rece, fie-mi permis a face unele observări despre folosul ce ni-l pot aduce expozițiile de copii.

Încă în anul trecut mi-am permis a accentua, că idea de a aranja expoziții de copii e una dintre cele mai frumoase și aranjându-se cât mai deose, cu timpul o să aducă roade, la cari acum nici nu ne putem gândi.

Precum am zis atunci, scopul să nu fie numai a premia copii frumoși, ci să avem în vedere un scop cu mult mai sublim, adecă pe lângă premiarea copiilor, și instruirea mamelor române: cum să lăpteze copii, cum să-i nutrească, cum să-i îngrijească și cum să-i poată feri de

FOIȘOARĂ.

Portul românesc.

Cuvântare rostită la nedeia din 21 Iuliu 1907 ținută în Brad.

De Ioan German.
Drag mi-e portul românesc,
Și când joc și când jelesc!
Chiuiețură populară.

De sute de ani trăim noi Românii pe plaiurile dintre râul Tisa, cea bogată în pești până la râul Dniștru spre răsărit, iar spre miazăzi până la Dunăre și mai departe până la Marea-mediterană.

Frați buni și curați de ai nostri formează frumoasa țeară și avută: „România”. Tot frați de o mamă cu noi sunt risipiți prin Bulgaria, Turcia, Sârbia și Grecia. Suntem cu totul la vre-o 12 milioane de Români. Și ori pe unde i-a împărșiat Dumnezeu pe Români, ei nu rămas până în ziua de azi Români adevărați. Și oare pentru ce? Pentru că am ținut cu credință la legea noastră, la limba noastră românească, la obiceiurile noastre și la portul nostru românesc. Multe vâuri au trecut de 19 sute de ani peste ca-

petele noastre, multe popoare și-au lăsat oasele pe plaiurile noastre, cu mulți dușmani am veșuit și totuși am rămas teferi, cu limba noastră, cu obiceiurile noastre, cu portul nostru românesc, căci scris este în cartea vieții neamului nostru: „Apa trece, petrele rămân”.

Și azi străinii, Nemții, Anglezii și alții, cari cercetează țara noastră dau aici de un popor, care se deosebește de ceilalți conlocuitori prin limba sa dulce și plăcută, prin obiceiuri, cari și-au urmele în cele mai depărtate timpuri, prin îmbrăcămintea frumoasă și atrăgătoare. Acest popor este blândul popor românesc.

Tâmpit la cap trebuie să fie străinul, care să nu poată deosebi pe Ungurul și Unguroaia de pe pusta Ungariei sau pe Săciul din Ardeal și soția lui, apoi pe Sasul și Săsoaica lui — și numai după îmbrăcămintă — de Românul din Ardeal ori din Banat ori din alte regiuni ale țării noastre.

Portul românesc, îmbrăcămintea țăranelor și a țărancii române, lucrurile românești, cari împodobesc casa țăranelor precum sunt: măsărițele, covoarele de lână, fețele de perină, ștergarele, broboa-

dele de cap, traistele, brănele de încins, cingătoare, până la obelele din opinci anume pregătite sunt atât de frumoase și de atrăgătoare, sunt așa de măiestrit întocmite, cum nu aflăm, nici la unul din popoarele între cari locuim.

Străinii, cari vin se cerceteze țara noastră, văzând lucrurile făcute de femeile române nu se pot din destul mira cum femeile aceste fără nici o carte, fără nici o școală știu să coase, să chindisească, să aleagă, să țese tot ce le trebuie pentru casa lor și pentru familie, așa cum nu știu să facă femeile altor popoare mai învățate și mai înaintate în cultură.

Astăzi îmbrăcămintea femeii române cu drag o poartă vestita crăiasă a României, regina Elisabeta și după dânsa alte doamne aalese din familiile boierești.

Astăzi în cele mai mari orașe a le Europei se poate vedea pe la baluri și petreceri dame îmbrăcate în costumul românesc.

Țesături și cusături lucrate de femeia română se vând cu prețuri mari până prin America. Sunt însoțiri, societăți anume, cari luoră costume românești și alte vestimente și lucruri de casă obicinuite la

Români și pe aceste le vând parte la noi în țară, parte prin țări străine.

Femeia română de pretutindenea din străvechi timpuri, prin iscusința sa în lucrurile de mână numai fală și vază ne-a făcut neamului nostru.

Nu îndeșert chiuie feciorii în joc:

Drag mi-e portul românesc
Și când joc și când jelesc,
Cine portul nu-și iubește
Bate-l Doamne și-l trăznește...”

Lele lia de pe tine
Fură inima din mine,
Lele gulerașul tău
Mi-a rănit sufletul meu...

Portul românesc este unul din cele mai plăcute ochilor și mai atrăgător.

Cine n'a văzut frumosul port din Săliște și să nu fi rămas încântat, apoi frumosul port de pe la Orăștie, Sebeș ori portul bănațan?!

Ca cât drag nu ne uităm și noi când vedem câte-o doamnă de ale noastre îmbrăcată în port neaș românesc de aici dela noi din Ardeal, din Banat ori din România, căci portul românesc este frumos ori în care sat, unde nu s'a corcit și unde nu s'a pierdut.

(Va urma).

morburi și cum să-i îngrijească când sunt copilașii lor bolnavi. Așa apoi ascultând femeile noastre sfaturile ce le dăm, vom putea lupta și noi contra marelui mortalității la copii, care scop principal l-a avut în vedere și comitetul central al Reuniunii agronome române din comitatul Sibului.

Cumcă nu e rea această idee fie-mi permis a aminti, că în Germania, și adevărat în Berlin, în primăvara anului 1906 s'a ținut sub protectoratul Impăratului o expoziție, unde s'au expus toate cele referitoare la creșterea, hrănirea și îngrijirea copiilor și în deosebi a copiilor sugători. Profesori renumiți din Berlin și alte orașe mari, țineau prelegeri despre nutrirea, lăptarea și îngrijirea copiilor. În vara anului acestuia am avut apoi ocaziunea a vizita expoziția din Viena „Das Kind”, unde pe lângă lucrurile expuse privitoare la educațiunea copiilor în școală și în diferitele instituțiuni de binefacere, de cari Austria (felix) dispune în mod atât de abundent, au fost expuse și obiecte privitoare la copii sugători. Deci o dovadă eclatantă, cât de mare atențiune se dă în alte țări îngrijirii copiilor, și toate acestea ca să lupte contra marelui mortalității la copiii mici.

Acolo, în orașele mari, unde mamele copiilor rar lăptează pruncuții lor, fie că sunt prea comode, fie însă că cea mai mare parte din ele sunt silite a-și câștiga pâinea de toate zilele împreună cu bărbatul lor cu lucrul în fabrici și așa nu pot lăpta copiii, ci aceștia sunt nutriți cu lapte de vacă, în cele mai multe cazuri foarte nesănătos, s'au format de un timp încoace o mulțime de instituțiuni, cari fac propagandă în scris și prin ajutoare, ca mamele să-și lăpteze copiii lor și să nu le răpească acest scump drept al copiilor, căci laptele mamei e pentru copil cea mai priincioasă hrană, fiind cea mai naturală și copiii nutriți cu laptele mamei lor sunt mai rezistibili morburilor, ba nu capătă morburii așa ușor, ca copiii nutriți cu lapte de vacă sau făinuri de copii. Multe morburii contagioase trec pe lângă sugători și nu se lipsesc de ei, ci se îmbolnăvesc numai copilașii mai mari.

Așa se distribuie premii pentru acele mame, cari își lăptează copiii și li-se dau ajutoare în bani, sau în nutrimente acelor mame, cari sunt silite a-și agonisi mijloacele de trai prin lucrarea în fabrici. De aceste ajutoare se bucură timp mai îndelungat, așa, că nu mai sunt silite ca până acum, în a treia sau a patra zi să-și părăsească copilul și să meargă la lucru în fabrică, ba aceste instituțiuni au operat dela fabricanți dreptul pentru femeile cu copii mici, ca să li-se dea pauze mai dese în cari să-și poată lăpta copiii. Proceduri umane acestea, asemenea acelor din Germania, unde pe lângă fabrici mari sunt spitalele fabricii pentru tuberculoși în cari se îngrijesc muncitorii ofticoși din acea fabrică și ca să fie scutiți de griji, se îngrijesc fabricanții chiar și de familia ofticoșilor, dându-le ajutoare în bani și în mijloace de trai.

Pentru copiii mamelor bolnave, sau ai acelor mame, cari din alte motive nu-și pot lăpta copiii, se distribuie lapte bun de vacă sau gratuit, sau cu preț redus, lapte, despre care se știe, că e curat și care a fost îngrijit după regulile cele mai moderne ale igienei laptelui și se distribuie și în amestecătură și cantitatea corespunzătoare etății copilului. Cu laptele primit capătă mamele și instrucțiunea cuvenită: cum să hrănească copilul și acesta e des controlat dacă face într-adevăr progres în dezvoltare sau nu. Deci, pecund până acum se îngrijeau copiii mai mult din punctul de vedere pedagogic, așa că li-se dădea instrucțiunea cuvenită în diferitele institute, acum merg mai departe și caută în tot chipul ca să mîșoreze mortalitatea copiilor mici prin mijloacele amintite mai sus.

În multe orașe sunt instituțiuni, a căror menire e a distribui „Still prae-mien” pentru mamele cari își lăptează un timp oarecare prescripții copii și „Milk Kitchen”, unde se capătă lapte bun și corespunzător etății copiilor și se adevărește prin date statistice, că mortalitatea la co-

pii în locurile unde sunt astfel de instituțiuni, scade mai cu seamă fiind că în așa numitele „Säuglingsheime” mai află copiii mici primire și îngrijire rațională.

Stăm noi mai bine? Mulți vor zice, „da”, căci mamele române ele înșile își lăptează copiii și nu mai poate unele femei (doamne) dela oraș aleargă îndată după doice sau încep orădată cu nutrirea artificială. Întru câtva au dreptate, cari rezonază astfel. E adevărat, spre fericirea copilașilor nostri, mamele române lăptează copiii, dar durere, de multe ori cu o neprimire de te uimești și așa până când în orașe mari mor copiii din cauză că prin nutrirea cu lapte de vacă sau făinuri de copii capătă enteritide (morburi de intestine), la noi Români asemenea mor mulțime de copii mici de enteritide și alte morburii, numai din cauză, că mamele noastre de multe ori nu știu lăpta copiii, nu-și știu hrăni rațional și nu știu îngriji de ei. Ele nu sunt de vină, căci așa le învață mamele și soacrele lor și alte sfătuitoare, și dacă unele mame mai cu simțire văd că la copilași nu le merge precum ar trebui să le meargă cu sănătatea și voesc să caute sfat medical, apoi sunt reținute și încearcă mai întâi fel de fel de metode și pe urmă, când nu mai e de ajutorat aleargă la medic, dela care așteaptă, ca cu o sticlă cu leacuri să repare în scurt timp aceea ce babe, și soacre au stricat în timp mai îndelungat.

În timpul din urmă fiind bărbatii duși în America și femeile lucrând la câmp asemenea, nu își pot lăpta copii și nu pot îngriji de ei.

Deci să ținem aceste expoziții în fiecare an, să premiam copiii frumoși și sănătoși și să dăm astfel ansă și mamelor cu copii mai slăbuți, ca să se îndemne a îngriji și ele mai bine de copilașii lor.

Aici află necesară o observare privitoare la modul de procedură cu ocaziunea premierii. Părerea mea e să fie premiați numai copii cari merită și în juriul de premiiare părerea medicilor să fie decisivă. Femeile, cari au expus copiii și nu sunt premiate, dacă merită, adevărat dacă se dovedește că și-au dat silința la îngrijirea copilașilor, să li-se dea laudă și „ajutoare”. Suma acestor ajutoare sau să o pună comitetul Reuniunii agricole la dispoziție, sau apoi, ceea ce aș afla de lucru foarte frumos, meele noastre cari se interesează de expozițiile de copii, să facă colecte sau poate că pot pune pentru scopurile acestea o sumă mică chiar și din fondurile disponibile ale reuniunilor de femei la dispoziție, și nu ar strica dacă reuniunile de femei ar înființa un fond, din care să se dea atât la expozițiile de copii, cât și din când în când peste an ajutoare la mame române, cari din cauza sărăciei nu își pot ține copiii așa precum ar voi și ar avea răvnă să-i țină. E ar comitetul, pe lângă premiile date pentru copii cu adevărat frumoși, sănătoși și bine făcuți, să împartă obiecte, ca biberoane etc., acelor mame, care nu dispun de bani pentru a-și procura în casuri de lipsă astfel de obiecte.

Observând toate acestea și dând mamele române ascultare sfaturilor, cari le vom da în viitor la expozițiile de copii, vom putea și noi lucra contra marelui mortalității la copiii români.

Din despărț. „Asociațiunei”.

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărțământului Alba-Iulia a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă pe ziua de 8 Septembrie n. 1907 în comuna Sard (Sárd), la 2 ore p. m. cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Alegerea a lor 2 comisii: pentru cenzurarea raportului și înscrierea de membrii noi.
4. Disertație.
5. Raportul comisiunilor.
6. Alegerea a lor 2 delegați la adunarea generală.
7. Propuneri.

8. Alegerea comisiei verificatoare.
9. Închiderea adunării.

La această adunare, care se va ține în edificiul școlii gr. cat. se invită toți membrii Asociațiunii și toți ceice doresc înaintarea poporului român.

Ioan Teculescu
director.

Dr. Camil Veltan
secretar.

Un nou an de muncă.

... Străcuratu-s'au optsprezece vecuri în noianul vecin ciei, de când viețuiește poporul nostru pe aceste plaiuri, grație extraordinarei sale vitalități cu care l-a înzestrat Dumnezeu îndurării.

Neamul nostru românesc cel peste multe țări și hotăr — zice Dr. I. Lupas — nu stă numai din cele 12 milioane de suflete, câte se numără azi, ci e cu mult mai mare și mai număr, căci cuprinde în sine toate rândurile de oameni, câte s'au străcurat din adâncimile vremii până în zilele noastre pe aceste plaiuri și ne îmbrățișează la sinul său nu numai pe ceice ne aflăm azi în ființă, ci pe toți câți vor mai urma după noi, călăuziți de același gând, aceleași simțiri și năzuințe.

Multe au fost atacurile ce s'au deslănțuit asupra poporului nostru din partea ginților barbare, pentru nimicirea ființei noastre ca popor, cari încercări rămas-au zadarnice în fața spiritului neșovăitor al strămoșilor nostri, cari ingenunchiau pe câmpul de luptă înaintea Dumnezeului armatelor — cerându-i putere și virtute.

Dacă străbunii nostri au avut de a se lupta cu atâtea și atâtea neajunsuri și a înfrunța tot atâtea obstacole ce li-se puneau în cale în dezvoltarea lor culturală, atunci timpurile vitrege în cari trăim mai cu seamă noi Români, ne impun în mod imperios concentrarea forțelor noastre sufletești.

La edificarea cetății noastre culturale numai așa se va putea lucra cu succes, dacă toți factorii competenți cu același gând, cu aceiași simțiri vor contribui cu munca și cu zelul lor. Cultura unui popor se poate asemăna cu un râu mare, care cu atât va curge mai mândru și mai maiestros, cu cât vor fi mai multe pârâie și râulețe cari se vor vărsa într-ânsul.

Când școala dă societății tineri lipșiți de voință sau cu voință schimbătoare, când îi dă cunoștințe ce se clatină, când îi dă oameni, pentru cari îndeplinirea datoriei este o grea sarcină, iubirea de adevăr o neputință, demnitatea personală o vorbă și onoarea o ficțiune, atunci școala nu a răspuns menirii sale, care nu poate fi decât aceea de a da oameni în sensul cel mai înalt și cuprinzător al cuvântului. Nu oameni în vederea unei umanități care nu se află decât în visurile utopiștilor, ci oameni în vederea trebuințelor și idealurilor naționale.

Rasa cea mai puternică, zice un învățat va fi aceea, care cuprinde în sine într'un grad înalt sentimentul propriei sale superiorități. Anglo-Saxonii domină lumea, fiindcă au cunoștința de a fi un popor mare, născut pentru superioritate.

A desbrăca de haina urâtă a egoismului, a înlătură patimile noastre și a ne încălzi inimile noastre la focul sfânt al iubirii de neam, de lege și de moșie, ar însemna a ne ridica pe cel mai înalt pedestal al moralității.

O luptă bărbătească purtată fără șovăire și cu demnitate în direcțiunea aceasta numai atunci să poate încheipui, când Românii din toate unghiurile acestei țări vor simți una, numiți atunci vom putea merge în legiuni neînvișe.

Accentuez acestea cu prilejul începerii unui nou an de muncă spirituală, deschizând-se pretutindenea ușile școalelor, pentru a aprinde făclile minții fragedelor mlădițe.

Încă din timpurile cele mai vechi, toți filosofi au acceptat principiul educațiunii personale și naționale, cari sunt mijlocul cel mai puternic de a ridica pe un popor la avere și bunăstare. Orice chestiune vitală, ponderoasă se va putea rezolvi numai dacă toți cei interesați vor căuta ca în cadrele fundamentale ale statului și reciproc să se pună pe baza înțe-

legerii adevărate, lucrând fiecare cu prezența ce se cuvine.

Cu acestea rugăm pe Dumnezeu puterilor să însoțească toți pașii nostri în noul an de muncă.

N. Hamsea
învățător.

NOUȚĂȚI.

Dr. Lucaci bolnav. Față cu știrile îngrijitoare și alarmante ale gazetelor maghiare, putem anunța, că deputatul Beiușului, Dr. Vasile Lucaci, a fost bolnav, dar acum se află mai bine și pe calea însănătoșirii.

Transacția. În 10 Septembrie e vorba să se întâlnească miniștrii-prezidenți Beck și Wierzbicki în Viena pentru a încheia tratatul în chestia pactului vamal-comercial între Austria și Ungaria și a subscrie proiectele de lege, cari vor fi prezentate parlamentelor. Se va ajunge la înțelegere și cu privire la cota și la banca de stat.

Cum motivează tabla reg. din Cluj? În procesul intentat ziarului nostru pentru articolul „Agitații” publicat în numărul 133 din anul trecut, tribunalul reg. din Cluj aflase, cum se știe, că improprietatea nu e motivată, fiindcă articolul învinuit fi lipsește criteriul agitației. A decretat deci sistarea procedurii judecătorești. Tabla regească, în urma apelului făcut din partea procurorului, a găsit însă criteriul agitației și-i motivează existența astfel: „Având în vedere, că în expresiunile improprietate naționalitățile nemaghiare din Ungaria și conducătorii acestora sunt prezentați ca asupriți și pe nedrept persecutați, ca unii cari pentru ținerea la limba lor au se indure dela naționalitatea maghiară prigoniri, prin urmare sunt acomodate (expresionile) să agite naționalitatea nemaghiară la ură în contra naționalității maghiare: punerea sub acuză a improprietății e motivată”. Va să zică, nu pentru fapte implinite, cum cere legea, la noi, și în lumea întreagă, ci pentru fapte cari ar putea să se întâmple suntem trași la răspundere!

Alegere de preot. Dl Ioan Coman, fost învățător în Vama-Buzeu, a fost ales capelan cu dreptul de succesiune în comuna Intorsura-Buzeu cu 130 voturi față de 43 voturi date dlui Eremie Ticușan.

Cas de moarte. Emiliu Paskovits, căpitan în prima gardă de Arcieri a Maieștii Sale, ca frate, Nina și Luisa Dunca de Soja, ca mătușe, cu cea mai adâncă durere aduc la cunoștință, că Eugen Paskovits, locotenent ces. și reg. în pensie, proprietar al medaliei iubire, în vârstă de 41 ani, după grele suferințe de mai mulți ani, a încetat din viață la 3 Septembrie 1907. Rămășițele pământești ale defunctului după săvârșirea celebrării actului funebru, s'au așezat spre odihnă vecnică în 5 Sept. 1907 la orele 4 p. m. în cimitirul militar ces. și reg. din Sibiu.

Distincție. Generalii din armata comună, contele Paar și baronul Albori, au împlinit zilele trecute cincizeci de ani de serviciu în armată. Din acest incident Maieștea Sa, Monarhul, i-a distins cu decorațiuni însemnate și le-a adresat și câte un autograf elogios și ținut în termeni foarte călduroși.

Sentință de achitare a adus Curia într'un proces de presă. Societistul Roth a fost judecat din partea curții cu jurați din Timișoara la un an temniță de stat și 300 cor. amendă în bani, pentru agitație în contra constituției patriei. Curia însă, în urma recursului de nulitate, a cassat sentința și a achitat pe acuzatul, din motivul, că prin aceea, că a criticat procedura organelor puterii de stat, n'a comis agitație în contra constituției statului.

Școalele maghiare din România. Ungurii din România nu au destule școale, în cari se poată fi așezăți toți copiii lor, datori să cerceteze școala, iar în școalele românești pot fi primiți numai atunci, când se află locuri goale.

Văzându-se deci necesitatea de a se mai înființa școale ungurești în România, fruntașii Ungurilor din România vor înainta rugare ministrului unguresc de culte și instrucțiune publică, contelui Apponyi, să le pună la dispoziție o sumă mai mare de bani, în scopul acesta. Și dorința li-se va împlini. Întrebăm însă, că dacă noi am adresa o astfel de rugare guvernului din România, al nostru guvern ce ar zice?!

† **Edvard Grieg**, compositor celebru norvegian, a decedat, în etate de 64 ani. A cultivat cu multă pricepere și cu mare succes muzica națională norvegiană.

Hymen. Ravecuta Larga și Ilarion Boțiu își vor celebra cununia în 8 Septembrie st. n. a. în biserica gr. or. din Năsăud.

Ziar nou românesc. În București apare un nou ziar românesc „Seara”, ziar independent. Director-proprietar e Jules C. Capelleanu. Redacția și administrația: București, strada Belvedere Nr. 15.

Atentat contra marelui vizir al Persiei. Din Teheran se anunță că marele vizir a fost ucis Duminecă seara cu focuri de revolver când eșia din parlament. Asasinul s'ar fi sinucit.

† **Profesorul Leonardescu**, decanul facultății filosofice din Iași a încetat subit din viață.

Nouă proiecte de lege. În sesiunea parlamentară următoare se vor prezenta camereii, afară de proiectele despre garanții și despre presă, încă două proiecte nouă, și anume proiectul despre uzură al ministrului de justiție, prin care se intenționează oprirea uzurii și proiectul despre emigrare al ministrului de interne, pentru a împiedica emigrarea.

Epistole de ale lui Goethe inedite. În Nürnberg s'au aflat mai multe epistole până acum necunoscute, de ale marelui poet german Goethe. Epistolele, 17 la număr, au fost aflate de Drul Rudolf Hero'd între niște documente vechi de ale familiei Soldau.

Ministrul de justiție Günther a mai creat în Ungaria-de-sud două posturi de notari publici regești, unul la Perlak, pe teritoriul tribunalului dela Canija, altul la Neoplanta.

Căsătorie cu sora nevastii. Faptul, că în Anglia, prin lege mai nouă se permite căsătoria cu sora nevastii decedate, a produs mare resens în biserica anglicană. Episcopul bisericii anglicane provoacă în o epistolă deschisă preoțimea sa, ca o astfel de căsătorie să nu o consfințească.

Femeia nu trebuie să urmeze bărbatului în America. Curia regească a adus zilele trecute, într'un caz concret, hotărârea, că soția nu e datorată să urmeze bărbatului, care și-a transpus domiciliul în America. Prin urmare, bărbatul, care trăiește în America, nu poate să intenționeze soției sale divorț pe baza §-lui 72 al legii matrimoniale.

La fondul de 20 bani al Reuniunii sodalilor români din Sibiu pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare din privilegiul botezului ficei mai mici numite Paraschiva-Cornelia a dlui Ioan Imbăruș, expeditor la „Foia Poporului” au dăruit nașii Iosif Marcu, pardositor și soția sa Paraschiva, 2 cor., Simeon Munteanu cu soția Anuța, 70 bani, Stefan Ducea, notarul Reuniunii, Andrei Joandrea cu soția Eva, Ioan Plaias cu soția, Ana Begnaș, moașe, fiecare 40 bani, I. M., Lazar Imbăruș, Luca Dușe, fiecare câte 20 bani, dsoara Victoria, fica dlui Basiliu Halmegi, controlor r. în penz. (Racovița) și Ioan Imbăruș, expeditor, ambii câte 30 bani sau în total cor. 5-50.

La același fond au mai dăruit: Demetriu Vule, dir. de bancă (Mercuria), Vasile Mangra, vicar episc. (Oradea-mare), Vasile Duma, propr. (Cetatea de peatră), Dr. Vasile Saftu, paroh (Brașov), N. N., „Isaia”, câte 20 bani și Vic. Tordășianu, asesor cons. 10 bani.

Petrecere în Buninginea. Petrecere populară, împreună cu producțiune teatrală, se va aranja Duminecă în 8 Sept. st. n. în Buninginea în localul școlăiei. Inceputul la 6 oare p. m. Prețul de intrare: de familie 1 cor. 40 fil. de persoană loc. 1 cor., pentru țărani 50 fil. Venitul curat e destinat în favorul școlăiei.

Cel mai plăcut mijloc de înfrumusețare, care cu tot dreptul poartă numirea de „neîntrecut”, e fără îndoială renumita cremă Margit a lui Földes, care toată lumea de dame a cucerit-o, ba chiar și domni o întrebăntăză cu plăcere, deoarece e pe deplin nestricăcioasă, în câteva zile delătură orice necurătenie de piele, ca pistruiele, sgrăbunțele, petele de ficat etc., iar obrazul îl înfrumusețează și întinereste. Nu s'a dovedit de bună numai la înfrumusețarea teinului, ci servește totodată și pentru înălbirea ceafei, a umerilor și a mânilor. Damele noastre vorbesc încântate despre efectul miraculos al acestui mijloc. O dosă mare costă 2 cor., iar

una mică 1 cor. Se poate afla în toate farmaciile; păziți-vă numai de imitațiuni. Cumpărați-o prin poșta dela singurul fabricant Clemens v. Földes, farmacist în Arad.

Convocare.

Domnii membri români ai adunării municipale sunt prin aceasta rugați să se prezenteze la o conferență pe ziua de Marți, în 17 Septembrie a. c. st. n. la 10 ore a. m. în localul casinei române din Sibiu.

Conferența se va ocupa cu organizarea partidului, cu alegerile municipale și în specie cu fitoarele alegeri ale funcționarilor municipali, deci afaceri de mare importanță, cari reclamă prezentare cât mai număroasă.

Sibiu, 4 Septembrie 1907.

Dr. Liviu Lemény Dr. Lucian Borcia
prezident. secretar.

PARTEA LITERARĂ.

Manual de limba maghiară

pentru școlăile populare, întocmit după metoda directă, de **Vasile Stan**, profesor la seminarul „Andreian”. Anul întâiu și al doilea de școală.

Articolul de lege XXVII din 1907 (noua lege școlară) referitor la raporturile de drept ale școlărilor nesustținute de stat și la competențele învățătorilor aplicați la aceste școli — pe lângă alte dispozițiuni — cuprinde și aceea, ca limba maghiară de acum înainte este a se propune cu mult mai intensiv ca în trecut și încă în așa măsură, ca un elev, cu limbă maternă nemaghiară, după terminarea anului al IV-lea de școală să-și poată exprima gândirile la înțeles în limba maghiară, atât cu graiul, cât și în scris (§ 19).

În fața acestei dispozițiuni, noi dascălii, dela cari se pretinde ducerea la îndeplinire a acestui postulat, va trebui să precumpănim lucrurile cu dibăcie și să ne punem în activitate toate forțele de care dispunem, pentruca de o parte cultivarea limbei materne să nu stagneze în școlăile noastre, ear de altă parte să putem corăspunde și dispozițiunii acesteia rigoroase din noua lege școlară, referitoare la predarea limbei maghiare.

Va trebui ca acum, în pragul noului an școlar, pe lângă cunoștințe să ne provădăm și cu uneltele cele mai bune școlare, ca astfel lucrarea noastră să poată avea rezultatul dorit.

Este știut, că între mijloacele de învățământ, loc de frunte ocupă și manualele școlare. Și precum bunăoară în economie cu o unealtă bună se lucrează mai ușor și mai cu spor, tot asemenea și învățătorul în școală cu uneltele sale bune: manuale, revizite ș. a. încă va lucra cu mai bun succes.

Voesc să atrag deci atențiunea colegilor asupra unui nou manual de limba maghiară, apărut în zilele acestea în librăria arhidiecezană, întocmit de dnul profesor al seminarului „Andreian” **Vasile Stan**, după metoda directă.

Cu metoda directă, cred a fi împăcați acum — când nu mai avem încă — toți învățătorii, cari voim a mai coresponde glasului timpului. Aceasta metodă, pentru învățarea de limbi, dovedită de cea mai bună, astăzi este cunoscută întregei învățătorimi, atât din desbaterile noastre în conferențele învățătoresci, cât și din valorosul tractat al dlui profesor Stan din revista pedagogică, „Vatra Școlară” apărută în nr. 1—3 a. c. sub titlul: „Metodica limbii maghiare în școlăile noastre populare”.

Dl Stan a tractat pe larg această cestiune în numita revistă, iar rezultatul muncii și experienței câștigate în urma activității sale profesionale și din probele făcute de D-Sa și elevii săi în școala de aplicație, a fost întocmirea manualului de sub întrebare, după metoda directă, pentru primii doi ani ai școlăiei populare.

Acest manual cuprinde următorul material grupat în unități metodice, și aceste subîmpărțite în lecțiuni;

1. Lucrurile din școală. 2. Culori. Însușirile lucrurilor din școală. La fiecare unitate metodică este dat materialul lecțiunei sub titlul: Deprinderi în scris, care servește elevilor atât ca material de exercițiu în citire și scriere în școală, cât și acasă. 4. Pronumele arătător. 5. Comparațiunea între două lucruri. 6. Comparațiunea între mai multe lucruri. 7. Haine. 8. Ale cui sunt lucrurile? 9. Părțile corpului. 10. Situațiuni. 11. Lucrări. 12. Numerii cu diferite exemple și exerciții aritmetice. 13. Am. 14. Dau-primesc. 15. Numărul înmulțit. 16. Literile maghiare mici și mari și 17. Folosul sezarilor. Aceste lecțiuni însoțite de bogate exemple și deprinderi cuprind materialul cărții extins pe 79 pagini.

Prin alegerea potrivită a materialului, prin aranjarea acestuia în mod firesc și natural, prin distribuirea lui în unități metodice corăspunzătoare și prin prelucrarea lecțiunilor — după metoda directă — în toate amănuntele, cum să fie tractate cu elevii, dând la fiecare lecțiune, atât întrebările învățătorului, cât și răspunsurile elevilor, acest manual își câștigă loc de frunte între manualele de acest fel existente, iar învățătorului noastre i-se face mare serviciu, dându-i-se un manual bun, practic, ușor și corăspunzător.

Drept aceea îl recomand cu căldură binevoitoarei atențiuni a învățătorimei noastre. Se poate procura dela autor și din librăria arhidiecezană pe lângă prețul de 50 fileri.

C. Popa.

Cărți și reviste.

„Cărța Poștei”, de **Nestor Ureche**, a apărut în *Biblioteca pentru toți*, Nr. 271, vol. 30 bani. Această broșură e interesantă, căci într'un stil curgător, glumet, autorul ne descrie tablourile pitorești ale României din vremuri, când nu erau căi ferate și nu erau toate câte sunt astăzi. Grație acestei scrieri, putem face o călătorie în trecut și să vedem cum călătoreau bătrânii, ce era Dâmbovița, ce erau Bucureștii, și mai ales ce credeau despre noi străinii. De vânzare la toate librăriile. Catalogul complet al acestei *Biblioteci pentru toți*, ce cuprinde peste 270 de numeri, a se cere librăriei *Alcalay* la București.

„**Lucefărul**.” Nr. 16, a apărut cu următorul sumar: C. Sandu Aldea: Datorie. N. Nanu: Turnul de Ivory (poesie) Dr. Alex. Bogdan: Limba literară și limba populară. I. Borcia: Ifigenia de Goethe, act. IV Sc. V-a. G. C. Ionescu: Boierul (sfârșit). * * * Din Popor. V. Cioflec: Impresii: Umilă Coroană... O. C. T. Pagini străine: Scamatorul din Notre-Dame de Anatole France. Zoe Garbea: Expoziția de artă din Veneția (1907) Cronica; Frăție. O carte foarte bună. Un institut biblic. Știri. — Poșta redacției. Ilustrațiuni: Oscar Späthe: Satir (brons). Bacantă (marmură). Bustul arhitectului Clavel, Joitica (marmură), Evlavie (Bas-relief în marmură). Abonamentul la an. 12 cor. ed. de lux 20 cor. Administrația Sibiu (Nagy-szeben).

Oficioasă.

Următoarele parohii n'au trimis încă rezultatul colectei pentru catedrală. Spre ale reaminti această îndatorire le înșirăm aici cu provocarea a încheia acea colecție în grabă și a o așterne la cassa consistorială dinpreună cu un scurt raport. Parohiile cari ar fi plătit să arete cât au trimis și când?

1. Din tractul *Abrudutui*: 1 Abrudsat, 2 B.-Cerb, 3 Feneș, 4 Petrângeni.

2. Din tractul *Agnitei*: 1 Soars, 2 Vesăud.

3. Din tractul *Albei-Iuliei*: 1 Brădești, 2 Gioagiu-de-sus, 3 Mesentea, 4 Vurpăr.

4. Din tractul *Avrigului*: 1 Corbi, 2 Streja-Cârțișoara, 3 Viștea-inferioară.

5. Din tractul *Bistrița*: 1 Buduș, 2 Cărlibaba, 3 Santu, 4 Șieul-mare, 5 Borgo-Bistrița.

6. Din tractul *Branului*: 1 Holbav, 2 Poiana-mărușului.

7. Din tractul *Brașovului*: 1 Apața, 2 Brașov (cetate) 3 Brașov (tocile) 4 Hălchiu.

8. Din tractul *Câmpenilor*: 1 Lăpuș, 2 Poiana, 3 Ponorel, 4 Valea-verde, 5 Vidra-de-jos, 6 Vidra-medie, 7 Vidra-de-sus.

9. Din tractul *Cetății-de-peatră*: 1 Boreut, 2 Cupșeni, 3 Dobriținaș.

10. Din tractul *Clujului*: 1 Bonțida, 2 Călian, 3 Gerofi—Dângău, 4 Mănăsturul-român, 5 Nadișul-român, 6 Panic.

11. Din tractul *Cohalmului*: 1 Bogata-olteană, 2 Crihalma, 3 Ticușul-român, 4 Varghiaș.

12. Din tractul *Dejului*: 1 Ciceu-Corabie, 2 Poiana-Blenchii.

13. Din tractul *Devei*: 1 Almașul-mic, 2 Bârcea-mică, 3 Chișcădaga, 4 Cristur, 5 Fizeș, 6 Măgura, 7 Rapoltu-mare, 8 Săcărămb, 9 Se-liștoara, 10 Uroi.

14. Din tractul *Dobrei*: 1 Baștea, 2 Lăpușul-inferior, 3 Lăpușnic, 4 Mihăești, 5 Poenița-Tomii, Săcămaș.

15. Din tractul *Făgărașului*: 1 Berivoi-mari, 2 Calbor, 3 Dridif, 4 Ludișor, 5 Veneția-superioară și 6 Voivodenii-mari.

16. Din tractul *Geoagiului*: 1 Almașul-de-mijloc, 2 Ardeu, 3 Băcăia, 4 Boiu, 5 Ferede, 6 Geoagiu-de-jos-Joseni, 7 Homorod-Joseni, 8 Poiana, 9 Valea-mare.

17. Din tractul *Hașegului*: 1 Bățălar, 2 Chitid, 3 Covragiu, 4 Federi, 5 Fizești, 6 Gântaga, 7 Măce, 8 Ocoliu-mic, 9 Petrila-Brad, 10 Ruși, 11 Sânpetru, 12 Vâlcelele-rele, 13 Valea-Sângeorgiu.

18. Din tractul *Hunedoarei*: 1 Cerișor, 2 Chergeș, 3 Hașdău, 4 Josani, 5 Lebesse, 6 Nandru-vale, 7 Pistiușul-mare.

19. Din tractul *Iliei*: 1 Certejul-de-jos, 2 Gialacuta, 3 Gothatea, 4 Vorta.

20. Din tractul *Medrașului*: 1 Alma, 2 Ernea-săsească, 3 Idiciu, 4 Mediaș, 5 Pancea, 6 Richișdorf, 7 Șaldorf, 8 Șaroș, 9 Șteneș, 10 Veseud.

21. Din tractul *Mercurei*: 1 Bogatu, 2 Cunța, 3 Lupu, 4 Rod, 5 Spring, 6 Tapu.

22. Din tractul *Murăș-Oșorheiului*: 1 Vidrasău.

23. Din tractul *Orăștiei*: 1 Dâncu-mare, 2 Dâncu-mic, 3 Măgura, 4 Mărtinești, 5 Pișchinț, 6 Romos, 6 Sereca, 8 Simeria, 9 Tolțiamare, 10 Vinerea.

24. Din tractul *Sebeșului*: 1 Deal.

25. Din tractul *Sibiuului*: 1 Slimnic.

26. Din tractul *Sighișoarei*: 1 Bodogaia-inferioară, 2 Daneș, 3 Feleag, 4 Feriház, 5 Galomfalău-mare, 6 Noul-săsesc, 7 Șaeș, 8 Saschiz.

27. Din tractul *Treiscaune*: 1 Arini, 2 Boroșneul-mic, 3 Cernatu-inferior, 4 Doboli-inferiori, 5 Heghig 6 Poiana-sărată, 7 Sepsi-Szt-Giorgiu.

28. Din tractul *Turda*: 1 Agriș, 2 Petrila-română.

29. Din tractul *Zarand*: 1 Bir-tin, 2 Blăjeni-Grosuri, 3 Blăjeni-Criș, 4 Curechiu, 5 După Peatra-Valea-Porcurii, 6 Juncu-de-jos, 7 Lunca, 8 Peștera, 9 Rovina, 10 Seroafa, 11 Tomnatecu-de-jos.

[259] 1—1

CONVOCARE.

Domnii subscriitori de acții la înființarea casă de economii „Arpașana”, societate pe acții, se invită prin aceasta în senzul §-lui 154 din legea comercială, la

Adunarea generală, ce se va ținea în 21 Septembrie a. c. la 1 oră p. m. în Alsóárpás (Arpașul-inferior).

Obiectele:

1. Deliberare în privința modificării firmei societății „Arpașana” (§-ul 1).

Alsóárpás (Arpașul-inferior), 29 August 1907.

Fundatorii.

Nr. 355/1907

[258] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător în comuna Amăoia, tractul Alba-Iulia, se deschide concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salarul e 600 cor. din repartitie, relut de cuartir și lemnele necesare pentru foc.

Petițiunile se vor înainta subscrisului oficiu, în termenul indicat, îndatorati fiind concurenții a se prezenta în comună spre a fi cunoscuți poporului.

Oficiul protopresbiterial, în conțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 14 August 1907.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Școală de lucru

pentru cusut în alb în mod practic, croitul hainelor, precum și pentru toate lucrurile de mână și broderie artistică, începe ca în toți anii în 2 Septembrie la (257) 3—3

Maria Lurz

Strada Măcelarilor Nr. 6.

Pălării

păroase pentru preoți români a cor. 8— și extrafine a cor. 9-60, model nou, după dorință, ușoare, în cea mai fină și mai frumoasă calitate, recomandă cu prețurile cunoscute de efitine

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada Cisnădiei 33

„La pălăria roșie”.

La comande din afară, împachetarea, cutia și spesele postale sunt gratuite. Măsura se ia într-o pălărie potrivită cu centimentru din panglică ne-elastică. [210] 13—23

VASILIE BANN**SIBIIU**

str. Ocnei 7 — str. Faurului 16

în casa sa proprie „La Cizma roșie” cel mai mare

depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii. Pentru provincie comandele se trimit recomandate, la caz de nu corăspund, se primesc îndărăpt în schimb. [90] 22—

De vânzare.

Un armăsar roib de 167 cm. înalt, bine dresat pentru călărit, acomodat și pentru povară, învățat la trupă și cu mers sigur se vinde. Informații se pot căpăta la locotenentul Weishappel, Sibiiu, Trainkaserne. [254] 3—3

Dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu (Nagyszeben) se pot procura

Cuvântări liturgice

de arhimandritul Nicodem Munteanu cu prețul de 1 cor. 50 fil., plus 10 fil porto

Tablouri istorice.

La Librăria arhidiecezană din Sibiiu, (Nagyszeben) se află de vânzare următoarele:

Asaltul redutei Grivița.

Dumbrava roșie.

Moartea lui Stefan cel Mare.

Bombardarea Vidinului.

Stefan cel Mare și aprodul Purice.

Trecerea armatei române peste Dunăre la 20 August 1877.

Principele Carol inspectând reduta Grivița.

Jurământul boierilor înaintea lui Tudor la Cotroceni.

Prinderea lui Tudor.

Petru și Ioan Asan ridică steagul liberării.

Grivița Nr. 1.

Întâlnirea A. S. Domnitorului cu Osman Pașa după căderea Plevnei.

Prețul fiecărui tablou 3 coroane.

Stefan Vodă cel bun și mare, 1 coroană.

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însămnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea, adică prețul vitelor, porcilor și cailor. Prețul 60 fileri.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii sufer mult de mâncărimea păduchilor, prin care mâncărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor, ba chiar slăbesc, încât în loc de a li se ridica prețul, chiar perd din valoare. Fiecare ecomom să întrebuințeze această unsoare. Prețul 20 și 40 fil.

Extracțe pentru prepararea rumului și diferitelor liqueruri. Cine voeste a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracțe. Prețul pentru a prepara 1 litră este 40 fileri. Tot atâta și pentru rachiu de prune, drojdii, slivovită, borovicka și altele.

Thea foarte fină și bună. Prețul 1 pachet 20 fil., 1 kg. 3 și 4 cor.

Syrup de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Tinctură contra picioarelor și mânilor înghețate. 70 fileri.

Tinctură contra bătăturilor (ochi de găină). 70 fileri.

Cereți preț-courantul cel mare și-l primiți gratuit.

Toate acestea se capătă la:

Cornel Demeter

apotecar în Szászváros, piața școalei Nr. 37.

[95] 21—52

Pentru Dame**indispensabil!****Cel mai bun mijloc de înfrumșetare****Crema-MARGIT a lui Földes**

delătură deja după vre-o câteva zile pistruiele, petele de pe față, sgrăbunțele și alte necurătenii de piele. Netezește încrețiturile feței, fața o înalbește, improspătează și întinereste.

Prețul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 cor.

ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1-20 cor.

Sapun-Margit 70 bani. Pastă de dinți Margit 1 coroană.

Apă pentru față Margit 1 coroană. [200] 4—5

Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a ban lor de

fabricant: **CLEMENS v. FÖLDES**

farmacist în ARAD.

Se capătă în toate farmaciile.

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Köbánya (Streinbruch)

se recomandă cu inzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 28—

Sibiiu — Nagyszeben.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică**Patent****Nu e crucea lui Volta!****vindecă și inviorează**

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

Nr. 86967.**Nu e mijloc secret!****pe lângă garanție.**

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tăuturi de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și oricine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde orice încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oîcios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e cor. 8—

folosibil la morhuri cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 6—

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă. [259] 2

„Eспедиție din centru și locu de vânzare pentru țără și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,

V/27, strada Vadász 34 colțul.

Redactor responsabil Teodor. V. Păcățian.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY**în Timișoara-Fabric**

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (2) 35—41

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețcuranturi ilustrate gratis.

Avis domnilor învățători!

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura **Tabelele de intuițiune Hölzel**, adică cele patru anotimpuri și casa țărănească, trase pe pânză **6.60 cor.**, provăzute cu bețișoare sus și jos a **8.60 cor.** Seria completă, trasă pe pânză cu bețișoare **43 cor.**, plus porto 92 fileri.

Frumosul roman

DUȘMÂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria arhidiecezană.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.